

USAID
АЗ МАРДУМИ АМРИКО

ВАЗОРАТИ
МАОРИФ ВА ИЛМИ
ЧУМХУРИИ ҚИРГИЗИСТОН

МАВОДИ ТА҃СИМШАВАНДА БА ДАСТУРИ ВАALOOAPP БАРОИ ХОНАНДАГОНИ СИНФҲОИ 1-4

(барои арзёбии малакаҳои хондан ва фаҳмиш)

Маводи методии мазкур бо кӯмаки мардуми Амрико эҷод шудааст, ки он аз тариқи
Оҷонсии ИМА оид ба рушди байналмилалӣ (USAID) расонида мешавад. Мазмун ва
мундариҷаи ин эҷод метавонад бо нуқтаи назари USAID ва Ҳукумати ИМА
мувофиқат нақунад

Дастурҳо оид ба истифодаи маводи тақсимшаванда барои барномаи BaalooApp дар синфҳои ибтидой (1-4)

Шумо ин дастурро барои гузаронидани арзёбии ташаккулдиҳанда аз рӯйи малакаҳои хондан ва фаҳмидани хонандагони синфҳои 1-4 бо истифода аз барномаи BaalooApp, ки аз ҷониби лоиҳаи USAID Okyu керемет! кор карда баромада шудааст, гирифтед. Ҳамаи ин маводҳо дар шакли электронӣ дар барномаи BaalooApp дастрасанд. Аммо, барои осон шудани истифода, мо як қисмии маводро барои мактаби шумо чоп кардем.

Дар ин ҷо шумо дастурҳо оид ба ҷӣ гуна арзёбӣ кардан аз рӯйи 17 восита, худи матнҳо ва супоришҳоро ҳоҳед ёфт, ки бояд нусхабардорӣ карда шуда, ба хонандагон барои санҷиш дода шаванд.

Бо ёрии воситаҳои пешниҳодшуда, шумо метавонед сатҳи малакаи хонандагонро дар ин ё он маҳорати хониш санҷед, ҷиҳатҳои қавии рушди онҳоро нишон дихед ва душвориҳои рӯбарӯшударо муайян кунед. Он ба шумо дар такмил додани раванди омӯзиш/омӯзиш тавассути исплоҳи саривақтии омӯзиш, тағирот дар банақшагирӣ бо мақсади ба даст овардани муваффақияти хонандагон кумак мекунад.

Барои арзёбии хонандагон ба шумо лозим аст:

- нақшаи пешакӣ барои гузаронидани арзёбии малакаҳои хониш дар синф ҳуд дар давоми соли хониш дар доираи раванди таълим тартиб додан (Ба Замимаи "Дастур оид ба истифодаи дастур аз рӯйи арзёбии ташаккулдиҳандаи малакаҳои хониши BaalooApp" дар Модули 1. "Истифодаи таълими дифференсионӣ/тафриқавӣ дар мактабҳои ибтидой" нигаред),
- бо дастури гузаронидани арзёбӣ (Барномаи BaalooApp) муфассал шинос шавед,
- ба хонандагон фаҳмонед, ки онҳо ҷӣ кор кардан лозим аст,
- шумораи зарурии санҷишҳоро барои хонандагон вобаста ба синф, навъи санҷише, ки шумо гузаронида истодаед, шумораи хонандагон, шакли гузаронидан (инфиродӣ ё гурӯҳӣ) чоп кунед,
- гузаронидани арзёбӣ,
- пас аз гузаронидани санҷиш ё иҷрои супориш, ба хонанда/хонандагон гузаронидани робитай мутақобила ҳатмист (бо хондан ё шарҳ додани фикру мулоҳизаҳои дар барнома пешниҳодшуда),
- назорат аз болои иҷрои тавсияҳои ба хонанда / хонандагон ва волидон додашуда,
- тавсияҳои минбаъдаро, ки барнома пас аз гузаронидани арзёбии ташаккулдиҳанда бо як ё якчанд хонанда дар тӯли на камтар аз ду ҳафта пас аз арзёбӣ мекунад, риоя кунед.

Эзоҳ

Шумо барои иҷрои супоришҳо **баҳо намедиҳед**, балки натиҷаҳои баҳодиҳии малакаҳои хонандагонро барои робитай мутақобилаи босифат ба хонандагон истифода мебаред, фаҳмиши шахсии ҳудро оид ба сатҳи рушди малакаи хониши хонандай мушаҳҳас, раванд ва усулҳои таълим дар дарс такмил медиҳед.

Ба шумо барори кор орзумандем!

Синфи 1: дарки овозӣ

Арзёбӣ: овози якуми калимаро муайян кардан

Дараҷа: нимсолаи 1-уми синфи 1-ум

Шарҳ

Ин тести мухтасар аз 7 қатор суратҳо иборат мебошад. Ба хонандагон аз байни расмҳои қатори якум он суратеро, ки бо якумин сурати қатори якум ҳамовоз аст интихоб кардан вазифа дода мешавад. Тест дар шакли хаттӣ барои тамоми синф ё барои гурӯҳи хонандагон гузаронда мешавад.

Тарзи гузарондани арзёбӣ

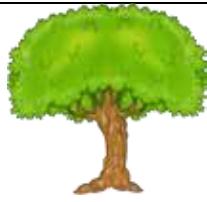
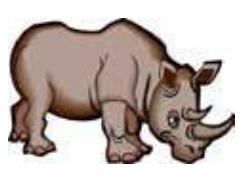
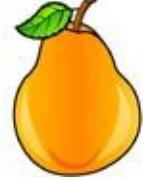
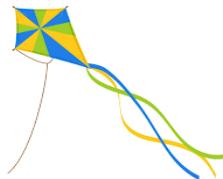
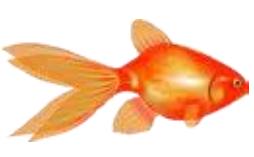
Омӯзгор ба хонандагон нусҳаи тестро медиҳад ва тарзи ичро ва мақсадро баён мекунад: «Тести мазкур, шумо калимаҳоеро, ки бо як хел овоз сар мешавад, муайян карда метавонед, муайян мекунад. Ба сурати якуми қатори якум эътибор намоед. Дар сурати якум тасвири китоб мавҷуд аст. Калимаи «**китоб**» бо овози [к] сар мешавад. Шумо аз ҳамин қатори якум предметеро, ки бо ҳамон хел овоз сар мешавад дарёфт кунед. Дар қатор сурати торт, кенгуру ва шляпа акс ёфтааст. Калимаи «**кенгуру**» бо овози [к] сар мешавад. [к] – китоб, [к] – кенгуру. Сурати кенгуруро ба доира гиред. Ин ҷавоби дуруст аст. Дар ҳар як қатор Шумо бояд ҳамин хел корро кунед: дар худ калимаи сурати якумро талаффуз намоед, сурат бо қадом овоз сар мешавад, муайян кунед, аз байни суратҳои дигар предмети бо сурати якум ҳамовозро ёбед».

Маводи такяқунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёй: овози якуми калимаро муайян кардан

Сана:

Ному насаб:

Намуна				
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

Синфи 1: шиносой бо алифбо

Арзёбӣ: овози якуми калимаро муайян кардан

Дараҷа: нимсолаи 1-ум (ё ки баъдтар барои хонандагоне, ки дар омӯзиши алифбо душворӣ мекашанд)

Шарҳ

Санчиш маҷмӯи суратҳо ва кортҳои ҳарфдор мебошад. Хонандагон ташвиқ карда мешаванд, то ҳарфери, ки бо он номи предмети расм тасвир мешавад, оғоз кунанд. Санчишро якбора барои ҳамаи синф ё барои як гурӯҳ хонандагон гузаронидан мумкин аст.

Тарзи гузарондани арзёбӣ

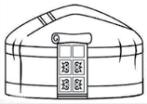
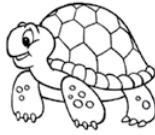
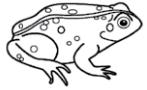
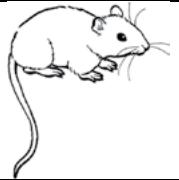
Омӯзгор ба хонандагон варақаҳои тестро месупорад ва мақсаду усули корро шарҳ медиҳад: «Ин озмоиши хурд месанҷад, ки оё шумо ҳарфери пайдо карда метавонед, ки номи ашёро аз расм оғоз меқунад. Ба сатри боло нигаред. Дар расм юрта тасвир шудааст ва дар паҳлӯи он се ҳарф дар як саф ҷойгир аст. Калимаи «юрта» аз ҳарфи «ю» сар мешавад, давр занед. Ин ҷавоби дуруст аст. Дар ҳар як сатр, шумо бояд ҳамон чизро иҷро кунед: ҳарфери, ки бо он номи ашёе, ки дар расм нишон дода шудааст, ба давра гиред».

Маводи такъиунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёй: овози якуми калимаро муайян кардан

Сана: _____

Ному насаб: _____

Намуна		д	рЮ	з
1		о	к	с
2		п	е	т
3		с	ч	э
4		г	у	ш
5		к	я	л
6		а	х	б
7		л	д	к
8		с	т	а
9		е	м	п
10		р	я	к

Синфи 1: рамзкушой

Арзёбӣ: хониши калимаҳои шинос

Дараҷа: нимсолаи дуввум

Шарҳ

Тест як ҷадвалест, ки дар он 20 калимаи одии ба ҳонандагон шинос, иборат аз як, ду ё се ҳичо, оварда шудааст. Тест бо ҳар як ҳонанда ба таври инфириодӣ гузаронида мешавад; як ҷадвалро ҷандин маротиба истифода бурдан мумкин аст, зоро ҳонандагон дар он ягон қайд намегузоранд.

Тарзи гузарондани арзёбӣ

Дар назди ҳонанда нишаста, ба ҳонанда ҷадвали калима дихед ва мақсад ва усули корро шарҳ дихед: «Инҳо калимаҳо мебошанд, ки шумо бояд онҳоро ҳонед. Оҳиста ҳонед. **Муҳим он аст, ки шумо калимаҳоро дуруст ҳонед, хеле зуд ҳондан шарт нест.** Ман шуморо барои ин баҳо наҳоҳам дод, фақат дидан лозим аст, ки чӣ гуна шумо ҳонда метавонед».

Ҳангоми ҳондан, дар дастури BaalooApp калимаҳоеро, ки ҳонанда нодуруст ҳондааст, қайд кунед. Дар зери ҳар як калимаи ҷадвал, намуди таркиби ҳарфҳо ва вариантҳои хониш нишон дода шудааст. Ҳамин тарик, шумо метавонед мушоҳида кунед, ки дар ҳатогиҳои ҳонанда қадом душворӣ мавҷуд аст ё не, муайян кунед, ки қадом ҳичоҳо ва таркиби ҳарфҳо барои ҳонанда душвор аст.

Ҳангоми гузаронидани арзёбӣ аз ҳама гуна баҳои визуалӣ ё шифоҳии ҳондан ҳуддорӣ кунед: сар ҷунбидан, тасдиқ кардан талафғузи калимаҳои "оғарин", "аха", "хато" ва ғ., Зоро ин ба ҳолати эҳсосии ҳонанда ва натиҷаҳои санчиш таъсири назаррас расониданаш мумкин аст.

Эзоҳ:

Таҷрибаи ҳамоҳангозии ҳарфҳо бо қалимаҳо маънои онро дорад, ки ҳонанда калимаро пурра дарк мекунад ва ҳангоми талафғузи он талафғуз мекунад. Агар ҳонанда онро тавре, ки навишта шудааст, талафғуз кунад, омӯзгор ин калимаро ҳамчун нодуруст талафғуз мекунад. *Масалан:* калимаи «лаб» дар нутқи даҳонӣ ба мисли (лап) садо медиҳад. Ин маънои онро дорад, ки ҳонанда ин фаҳмидани ҳукмҳои пурраи ҳондан мушкил ҳоҳад буд; Пеш аз оғози ҳондани матн, ў бояд маҳорати рамзкушоиро ба автоматизм расонад. Омӯзгор метавонад ҳудаш гузаронад ё ба волидони ҳонанда тавсия дихад, ки машқҳои мувоғиқро барои таълим дар хона истифода баранд (рамзи луғат, ҳондани ҳичо ва ғайра)

Маводи такяқунанда (барои ҳонанда): дар саҳифаи навбатӣ

1	садбарг
2	боғ
3	бозор
4	шоҳмот
5	дӯст
6	буз
7	боғбон
8	наргис
9	зону
10	дарё
11	як
12	содик
13	Бобо
14	оила
15	сурх
16	гарав
17	саломатӣ
18	Забон
19	девор
20	мактаб

Синфи 1: хониши бурро ва равон

Арзёбӣ: хониши бурро ва равон

Дараҷа: нимсолаи якуми синфи 1

Шарҳ

Барои баҳодиҳии равониву буррогии хониш матне истифода мешавад, ки ба сатҳи рушди малакаҳои хониши синну соли муайян мувофиқат меқунад ва барои писарон ва дұхтарон баробар шавқовар аст. Матн барои синфҳои 1-2 набояд калимаҳои ношинос дошта бошад. Дар санчиш ҷузъҳои зерини равонӣ арзёбӣ карда мешаванд: дақиқии хондан, суръати хондан (суръат), ифоданокии хониш, таваҷҷӯҳ ба алломатҳои китобатӣ ҳангоми хондан.

Хониши бурро ва равон чӣ гуна арзёбӣ мешавад?

- ✓ Арзёбӣ ба таври инфиродӣ гузаронида мешавад.
- ✓ Пеш аз оғози арзёбӣ, ба хонанда мақсади арзёбӣ ва чӣ гуна истифода шудани натиҷаҳоро бигӯед. Ҳангоми гузаронидани арзёбии формативӣ ба хонанда фаҳмандан муҳим аст, ки хониш ба баҳо таъсир намерасонад ва танҳо барои муайян кардани душвориҳое, ки хонанда дар омӯзиши хониш дучор меояд ва ба онҳо дар рафъи ин мушкилот кумак кардан лозим аст.
- ✓ Пас аз он ки хонанда ба хондани матн шурӯъ кард, ба ҳеч ваҷҳ ҳалал нарасонед ва дар бораи раванди хониш шарҳе надиҳед. Шумо ба ҷои он ки калимаҳоеро хонед, ки ў хонда наметавонад, ба хонанда кумак карда наметавонед; шумо наметавонед арзёбиро бо роҳҳои ғайризабонӣ нишон дихед: ба таври тасдиқ ё инкор сар ҷунбонед.
- ✓ Дар дастури BaalooApp калимаҳоеро, ки хонанда нодуруст хондааст, қайд кунед.
- ✓ Агар хонанда хондани матнро ба охир нарасонда бошад ва мӯҳлати барои хондан ҷудошуда аллакай гузашта бошад, ҳеч зарурате барои боздоштани ў нест. Бояд дар дастури BaalooApp калимаеро, ки хонанда дар вақти додашуда хондааст қайд намуда, то охир хондани матн имконият дихед. Бояд калимаеро қайд кард, ки хонанда дар вақти муайяншуда хондааст ва бигзор матнро то охир бихонад. Дар акси ҳол, дар хонанда ҳисси супориши суст ичрошуда пайдо мешавад, ки ин ба ҳавасмандии минбаъдаи омӯзиши хондан таъсир мерасонад. Ин кор танҳо дар ҳолатҳое тавсия дода мешавад, ки хонанда дар хондани матн мушкилоти зиёдро аз сар мегузаронад ва худи раванди хондан боиси нороҳатӣ мегардад.
- ✓ Пас аз хониши матнро ба итном расонидани хонанда, бо ў дар бораи натиҷаҳо мубодила кунед ва муҳокима кунед, ки ин натиҷаро чӣ тавр беҳтар кардан мумкин аст (робитаи мутақобила гузаронед).

Маводи такъякунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёбй: Хониши бурро ва равон

Дарача: синфи 1

Матн

Муаллим ба хонандагон супориш дод, ки дар бораи ҳайвони дӯстдоштаашон ҳикоя омода кунанд. Анора дар бораи гурбачааш нақл кард. Санҷар дар бораи асп нақл кард. Хуршед дар бораи палангҳо нақл кард. Малика дар бораи филҳо сухан гуфт. Муаллим бачаҳоро таъриф кард.

40 калима, 6 ҷумла

Синфи 1: хониши бурро ва равон

Арзёбӣ: хониши бурро ва равон

Дараҷа: нимсолаи дуввум

Шарҳ

Барои баҳодиҳии равониву буррогии хониш матне истифода мешавад, ки ба сатҳи рушди малакаҳои хониши синну соли муайян мувофиқат меқунад ва барои писарон ва духтарон баробар шавқовар аст. Матн барои синфҳои 1-2 набояд калимаҳои ношинос дошта бошад. Дар санчиш ҷузъҳои зерини равонӣ арзёбӣ карда мешаванд: дақиқии хондан, суръати хондан (суръат), ифоданокии хониш, таваҷҷӯҳ ба аломатҳои китобатӣ ҳангоми хондан.

Хониши бурро ва равон чӣ гуна арзёбӣ мешавад?

- ✓ Арзёбӣ ба таври инфиродӣ гузаронида мешавад.
- ✓ Пеш аз оғози арзёбӣ, ба хонанда мақсади арзёбӣ ва чӣ гуна истифода шудани натиҷаҳоро бигӯед. Ҳангоми гузаронидани арзёбии формативӣ ба хонанда фаҳмондан муҳим аст, ки хониш ба баҳо таъсир намерасонад ва танҳо барои муайян кардани душвориҳое, ки хонанда дар омӯзиши хониш дучор меояд ва ба онҳо дар рафъи ин мушкилот кумак кардан лозим аст.
- ✓ Пас аз он ки хонанда ба хондани матн шурӯъ кард, ба ҳеч ваҷҳ ҳалал нарасонед ва дар бораи раванди хониш шарҳе надиҳед. Шумо ба ҷои он ки калимаҳоеро хонед, ки ў хонда наметавонад, ба хонанда кумак карда наметавонед; шумо наметавонед арзёбиро бо роҳҳои ғайризабонӣ нишон диҳед: ба таври тасдиқ ё инкор сар ҷунбонед.
- ✓ Дар дастури BaalooApp калимаҳоеро, ки хонанда нодуруст хондааст, қайд кунед.
- ✓ Агар хонанда хондани матнро ба охир нарасонда бошад ва мӯҳлати барои хондан ҷудошуда аллакай гузашта бошад, ҳеч зарурате барои боздоштани ў нест. Бояд дар дастури BaalooApp калимаеро, ки хонанда дар вақти додашуда хондааст қайд намуда, то охир хондани матн имконият диҳед. Бояд калимаеро қайд кард, ки хонанда дар вақти муайяншуда хондааст ва бигзор матнро то охир бихонад. Дар акси ҳол, дар хонанда ҳисси супориши суст иҷрошуда пайдо мешавад, ки ин ба ҳавасмандии минбаъдаи омӯзиши хондан таъсир мерасонад. Ин кор танҳо дар ҳолатҳое тавсия дода мешавад, ки хонанда дар хондани матн мушкилоти зиёдро аз сар мегузаронад ва худи раванди хондан боиси нороҳатӣ мегардад.
- ✓ Пас аз хониши матнро ба итном расонидани хонанда, бо ў дар бораи натиҷаҳо мубодила кунед ва муҳокима кунед, ки ин натиҷаро чӣ тавр беҳтар кардан мумкин аст (робитаи мутақобила гузаронед).

Маводи такъунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёбй: хониши бурро ва равон

Дарача: синфи 1

Матн

Искен имрӯз рӯзи хуш дорад. Дандони шири ў афтод. Хуни андаке баромад, аммо дард накард. Искен дар ҳайрат монд, аммо модараш хеле хурсанд шуданд. Вай гуфт, ки ба қарибӣ ҳамаи дандонҳои шир меафтанд ва ба ҷои онҳо дандонҳои нав қалон мебароянд. Искен аллакай хеле қалон шудааст!

45 калима, 6 чумла

Синф 2: рамзкушой

Арзёбӣ: хониши калимаҳои (бофта) вучуднадошта

Дараҷа: нимсолаи 1-ум

Шарҳ

Тест як ҷадвалест, ки дар он 20 калима оварда шудааст, ки дар забони тоҷикӣ нестанд, аммо тибқи қоидаҳои асосии таркиби ҳарфҳои забони тоҷикӣ тартиб дода шудаанд. Ин гуна вазифаҳо имкон медиҳанд, ки малакаҳои рамзкушоиро дар шакли тозаи он ҷен қунед, зоро онҳо имкони "тажмин" -и боқимондаи калимаҳоро бо ҳарфҳои аввал истисно мекунанд. Тест бо ҳар як хонанда ба таври инфириодӣ гузаронида мешавад; як ҷадвалро ҷандин маротиба истифода бурдан мумкин аст, зоро хонандагон дар он ягон қайд намегузоранд.

Тарзи гузарондани арзёбӣ

Дар назди хонанда нишинед, ба хонанда варақи чопшудаи тестро диҳед ва мақсад ва усули корро шарҳ диҳед: «Ин санчиш хеле шавқовар аст: шумо бояд калимаҳоеро ҳонед, ки воқеан дар забони тоҷикӣ нестанд, инҳо калимаҳои бофта мебошанд. Оҳиста ҳонед. Ман шуморо барои ин баҳо наҳоҳам дод, фақат дидан лозим аст, ки чӣ гуна шумо ин гуна калимаҳоро ҳонда метавонед».

Ҳангоми ҳондан, дар дастури BaalooApp калимаҳоеро, ки хонанда нодуруст ҳондааст, қайд қунед. Навъи таркиби ҳарфҳои истифодашуда дар зери ҳар як калимаи ҷадвал нишон дода шудааст. Ҳамин тарик, ў метавонад мушоҳида қунад, ки оё дар ҳатогиҳои хонанда ягон душворӣ вучуд дорад ё не, муайян қунад, ки қадом ҳичоҳо ва таркиби ҳарфҳо барои хонанда душвор аст. Шумо метавонед қайд қунед, ки қадом ҳичоҳо бояд бо хонанда минбаъд таҳия карда шаванд.

Ҳангоми баҳогузорӣ аз ҳама гуна баҳои визуалӣ ё шифоҳии хониш ҳуддорӣ қунед: сар ҷунбондан, талаффузи калимаҳои "оғарин", "ғалат" ва ғ., Зоро ин метавонад ба ҳолати эҳсосии хонанда ва натиҷаҳои санчиш таъсири манғӣ расонад.

Эзоҳ

Азбаски калимаҳое, ки дар ҷадвал оварда шудаанд, дар забони тоҷикӣ вучуд надоранд, «дурустии» талаффузи онҳо комилан вучуд надорад. Масалан, хонанда метавонад задаро ба ҳичоҳои хостааш гузашта тавонад, дар калима овози ҳамсадои ҷаравнокро бечаранг қунад ва ғ. Ва калимаҳое, ки метавонанд дар талаффузи онҳо шубҳа ба вучуд оранд, дар ҷадвали муаллим бо ситорача қайд карда мешаванд (*), ва варианти эҳтимолии бештар дар қавс ҳондани хонандай тоҷикзабон шарҳ дода мешавад. Агар хонанда чунин калимаро тавре ҳонад, ки дар қавс оварда шудааст, ин нишонаи он аст, ки ў малакаҳои аълои рамзкушоӣ дорад ва калимаи "том" -ро дарк мекунад. Агар хонанда тибқи нишондод дар транскрипция нахонад, аммо ҳарфҳоро дар пайдарпайи пешниҳодшуда дуруст муттаҳид қунад, ин малакаи ташаккулӯфтai рамзкушоиро нишон медиҳад.

Маводи такяқунанда барои хонанда: дар саҳифаи навбатӣ

1. крам
2. бост
3. раш
4. плос
5. тюся
6. роп
7. верг
8. стрик
9. учка
10. юпа
11. макт
12. гиля
13. ратя
14. удог
15. чуза
16. дванк
17. шакрон
18. слош
19. эксма
20. пилт

Синфи 2: «Чигилй»

Арзёбӣ: захиаи луғавӣ

Дараҷа: нимсолаи 1-ум

Шарҳ

Ин озмоиш матне мебошад, ки дар он калимаҳои муайян партофта шудаанд («аз матн бароварда шудааст»). Барои ҳар як чунин ҷойи холӣ се калима пешниҳод карда мешавад ва танҳо яке аз онҳо ба маънои гирифташуда мувофиқат меқунад. Вазифаи хонандагон интихоби калимаи дуруст аз калимаҳои пешниҳодшуда аст.

Ин восита на танҳо донистани калимаҳои алоҳида, балки фаҳмидан контексти истифодашавандаро ҷен меқунад. Ин барои хонандагон муҳим аст, зоро он унсури муайяни бозиро дар бар мегирад (Ин бозиро «Калимаро ёбед!» номбар кардан мумкин аст) ва имконияти васеъро барои муҳокима бо ҳамсинфон ва падару модарон фароҳам меорад.

Тарзи гузаронии арзёбӣ

Омӯзгор ба хонандагон тестҳоро тақсим карда, мақсад ва тарзи иҷрои санчишро шарҳ медиҳад: Бачаҳо, дар варақҳое, ки шумо гирифтаед, матнҳо дода мешаванд, калимаҳо дар онҳо партофта шудаанд. Ба ҷои калимаҳои гумшуда, барои интихоб кардан се калима пешниҳод шудааст. Шумо бояд аз онҳо калимаҳоеро интихоб кунед, ки ба мазмуни ин матн мувофиқат кунад ва ин калимаро таъкид кунанд. Биёед ба намуна дар қисми болоии саҳифа нигоҳ кунем: **«Вақте ки фарзандон ба модар (гулдаста, растаниҳо, ширинӣ) тақдим намуданд, вай хурсанд шуд».** Ҷо ҳеле, ки мебинем аз рӯйи маъно, аз калимаҳои пешниҳодшуда ба мазмуни ҷумла калимаи **«гулдаста»** мувофиқ меояд. Биёед ин калимаро ишорат меқунем. Акнун ҷумла дар ин шакл хонда мешавад **«Вақте ки фарзандон ба модар гулдаста тақдим намуданд, вай хурсанд шуд».**

Барои ишорат намудани калимаи интихобшуда саросема нашавед. Аввал тамоми матнро пурра хонда бароед, баъд ба оғози матн баргардед ва бо ҳар як ҷумла дар аълоҳидагӣ кор кунед. Барои иҷрои тест **15 дақиқа** вақт дода мешавад.

Маводи такякунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Дарача: синфи 2

Сана: _____

Ному насаб: _____

Намуна: «Вақте ки фарзандон ба модар (гүлдаста, расстаниҳо, ширинӣ) тақдим намуданд, вай хурсанд шуд».

Чормағз аз қадим дар рӯзгори (**одамон, мардум, табиат**)
васеъ истифода мешавад. Нафақат мева, балки (**баргу, шоху, мева**) пӯстлоҳ, чӯб ва (**шоҳаш, пӯсташ, решаш**) ҳам ба кор меравад. Масалан, аз (**пӯсту, равғану, меваи**) барги дарахти Чормағз (**ранг, дору, чиҳоз**) тайёр мекунанд. Чармгарон (**аз, ба, дар**) санъати (**мусиқӣ, бадей, тасвирӣ**) низ қимати зиёд дорад. Ранге, ки дар таркибаш (**шоҳи, равғани, меваи**) чормағз дорад, вайрон намешавад. Дарахти (**чормағз, себ, зардолу**) то ҳазор сол умр мебинад.

Синфи 2: хониши бурро ва равон

Арзёбӣ: хониши бурро ва равон

Дараҷа: нимсолаи дуввум

Шарҳ

Барои баҳодиҳии равониву буррогии хониш матне истифода мешавад, ки ба сатҳи рушди малакаҳои хониши синну соли муайян мувофиқат меқунад ва барои писарон ва духтарон баробар шавқовар аст. Матн барои синфҳои 1-2 набояд калимаҳои ношинос дошта бошад. Дар санчиш ҷузъҳои зерини хониши равонӣ арзёбӣ карда мешаванд: дақиқии хондан, суръати хондан (суръат), ифоданокии хониш, таваҷҷӯҳ ба аломатҳои китобатӣ ҳангоми хондан.

Хониши бурро ва равон чӣ гуна арзёбӣ мешавад?

- ✓ Арзёбӣ ба таври инфиродӣ гузаронида мешавад.
- ✓ Пеш аз оғози арзёбӣ, ба хонанда мақсади арзёбӣ ва чӣ гуна истифода шудани натиҷаҳоро бигӯед. Ҳангоми гузаронидани арзёбии формативӣ ба хонанда фаҳмондан муҳим аст, ки хониш ба баҳо таъсир намерасонад ва танҳо барои муайян кардани душвориҳое, ки хонанда дар омӯзиши хониш дучор меояд ва ба онҳо дар рафъи ин мушкилот кумак кардан лозим аст.
- ✓ Пас аз он ки хонанда ба хондани матн шурӯъ кард, ба ҳеч ваҷҳ ҳалал нарасонед ва дар бораи раванди хониш шарҳе надиҳед. Шумо ба ҷои он ки калимаҳоеро хонед, ки ў хонда наметавонад, ба хонанда кумак карда наметавонед; шумо наметавонед арзёбиро бо роҳҳои ғайризабонӣ нишон дихед: ба таври тасдиқ ё инкор сар ҷунбонед.
- ✓ Дар дастури BaalooApp калимаҳоеро, ки хонанда нодуруст хондааст, қайд кунед.
- ✓ Агар хонанда хондани матнро ба охир нарасонда бошад ва мӯҳлати барои хондан ҷудошуда аллакай гузашта бошад, ҳеч зарурате барои боздоштани ў нест. Бояд дар дастури BaalooApp калимаеро, ки хонанда дар вақти додашуда хондааст қайд намуда, то охир хондани матн имконият дихед. Бояд калимаеро қайд кард, ки хонанда дар вақти муайяншуда хондааст ва бигзор матнро то охир бихонад. Дар акси ҳол, дар хонанда ҳисси супориши суст иҷрошуда пайдо мешавад, ки ин ба ҳавасмандии минбаъдаи омӯзиши хондан таъсир мерасонад. Ин кор танҳо дар ҳолатҳое тавсия дода мешавад, ки хонанда дар хондани матн мушкилоти зиёдро аз сар мегузаронад ва худи раванди хондан боиси нороҳатӣ мегардад.
- ✓ Пас аз хониши матнро ба итном расонидани хонанда, бо ў дар бораи натиҷаҳо мубодила кунед ва муҳокима кунед, ки ин натиҷаро чӣ тавр беҳтар кардан мумкин аст (робитаи мутақобила гузаронед).

Маводи такъянунданда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёбӣ: хониши бурро ва равон

Дараҷа: синфи 2, охири нимсолаи дуввум

Матн

Дӯстон дар зодрӯзаш ба Медер китоб ҳадя карданд. Дар китоб бисёр ҳикояҳо ва афсонаҳои шавқовар буданд. Аз ҳама бештар аксҳо ба Медер писанд омад. Дар як расм азимчусса кашида шуда буд. Медер фикр кард. Баландтар аз дарахтон, баландтар аз биноҳо шудан чӣ гуна аст? Оҳистакак вай ба хаёл рафт, ки худи ў якбора азимчусса шудааст. Ана ў аз шаҳр мегузарад. Ҳама одамон дар ҳайратанд, бо ангуштонаш ба ў ишора мекунанд. Баландтарин биноҳо ба камараш намерасанд ва мошинҳо бошад, ба бозича монанданд. Ана ин шавқовар мешуд!

85 калима, 11 ҷумла

Синфи 2: «Харитай асар»

Арзёбй: дарки мазмун

Дараача: нимсолаи дуввум

Шарх

Харитай асар- як шакли баҳогузории дарки мазмун мебошад. Ин варақест, ки дар он чойҳои нишондодашуда барои посух ва саволҳои хонандагон ё нишон додани он ҷанбаҳо ё лаҳзаҳои кор, ки ба он бояд диққат дода шавад. Ин навъи арзёбй метавонад ба таври инфиродӣ ё гурӯҳӣ анҷом дода шавад. Харитай асар ин созмондиҳандай графикӣ буда, имкон медиҳад, ки ба таври визуалий ва ба тарзи соҳтор фаҳмиши хониши худро нишон дишад. Он барои таҳияи идеяи асосӣ, равшан кардани калимаҳои калидӣ, тақсим кардани матн ба қисмҳои соҳторӣ ва ғайра кумак мекунад. Дар синф истифода бурдани ин ё ба монанди он ташкилкундандаи графикӣ хеле муҳим аст, то ҳангоми арзёбй хонанда аллакай фаҳмад, ки аз ӯ чӣ талаб карда мешавад. Барои ин варианти арзёбй, истифодай матни ҳикоягӣ муҳим аст, ки дар он қаҳрамон ё қаҳрамонҳо, сюжет, ҷойгоҳ ва вақти амал, созиши муайян - нуқтаи авҷ – гиреҳкушои амал мавҷуд аст.

Саволҳои, ки хонанда бояд ҷавоб дишад:

1. Қаҳрамони асосии асар кист?
2. Ҳикоя дар кучо сурат мегирад?
3. Ҳикоя кай рӯҳ медиҳад?
4. Чӣ шуд?
5. Жанри матнро муайян кунед.

Тарзи гузарондани арзёбӣ

Ба хонанда нусҳаи формати харитай асар ва матнро барои хондан дишад. Фаҳмонед, ки пас аз хондани матн, бояд харитаро пур карда, ба саволҳои дар он гузашташуда ҷавоб дишанд: «Дар пеши шумо матне ҳаст, ки шумо аввал онро хонед, инчунин харитай асар бо саволҳои, ки бояд ҷавоб дишад. Ба саволҳо бояд кӯтоҳ ҷавоб дишад, дар асоси ҷизҳои хондаатон, аммо матнро рӯйбардор накунед. »

Барои мустақилона хондан вақти зиёд дишад. Вобаста аз сатҳи хондан ва фаҳмиши хонанда, метавонед матнро барои хонанда ҳангоми пур кардани харитай асар гиред ё монед. Ҷавобҳоро ба хонанда нағӯед. Аммо, агар хонанда пас аз панҷ дақиқаи истифодай харита ба ягон савол ҷавоб надода бошад, ба хонанда кумак кунед, ки ба яке аз саволҳо ҷавоб дишад.

Эзоҳ:

Шумо метавонед харитаро истифода набаред, аммо ба хонанда бо саволҳоеро, ки бояд ҷавоб дишанд, пешкаш мекунед. Шумо метавонед мундариҷаи саволҳоро дар харита барои истифода дар дарсҳо тағир дишад. Ҷизҳои асосие, ки ҳангоми арзёбии фаҳмиши хониш бояд ба назар гирифта шаванд:

1. Оё харитай тартибдодашудаи асар мундариҷа ва соҳтори матнро инъикос мекунад?
2. Оё хонанда метавонад қаҳрамон ё қаҳрамонҳои асосиро муайян кунад? Вақт ва ҷои амалро шарҳ дишад?
3. Оё хонанда мушкилоти асосӣ ё муноқишаро дар ҳикоя муайян карда метавонад?

Маводи такъякунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Мұрча ва кабұтар

Мұрча ба құй фуруд омад: мөхост об нұшад. Мавч үро фаро гирифта, қариб буд, ки үро ғарқ кунад. Кабұтар дар нұлаш бо як шохча парида мерафт; вай дид, ки мұрча ғарқ мешавад ва ба ү шохчаеро партофт. Мұрча ба шохача нишастан об халос шуд. Сипас, шикорчай тұрро ба кабұтар гузашт ва мөхост онро пүшонад. Мұрча ба сайёд наздик шуда, аз поящ газид; шикорчай ох қашида, тұрро партофт. Кабұтар парида аз тұр халос шуд.

Л. Толстой

74 калима, 7 құмла

Харитай асар (синфи 2, нимсолаи дуввум)

Номи асар (хонанда пур мекунад)

Ному насаби хонанда (хонанда
пур мекунад)

Кӣ? _____

Дар _____

Кай? _____

Чӣ рӯй дод? _____

Жанри матнро муайян кунед

- 1.Хикоя
- 2.Шеър
- 3.Афсона
- 4.Масал

Синфи 3: ёфтани калимаи ҳаммаъно

Арзёбӣ: луғатомӯзӣ

Дараҷа: нимсолаи 1-ум

Шарҳ

Тест дар шакли хаттӣ гузаронида мешавад ва ҷадвалест, ки дар он калимаҳои барои санчиш зарурӣ оварда шудаанд. Барои арзёбии сатҳи луғати хонандагони синфҳои 1-2, дар санчиш исмҳо, сифатҳо ва феълҳо дохил карда шудаанд; барои хонандагони синфҳои 3-4, зарфҳо ба тест илова карда мешаванд. Тест 15 калимаро дар бар мегирад, ки барои ҳар яки онҳо хонанда бояд аз се варианти пешниҳодшуда ҳаммаъноеро ёбад ва интихоб кунад.

Тарзи гузаронии арзёбӣ

Омӯзгор ба хонандагон тестҳоро тақсим карда медиҳад, мақсад ва тарзи ичрои онро мефаҳмонад: «Бачаҳо, дар назди шумо тест ба шакли ҷадвал оварда шудааст. Дар сутуни яқуми ҷадвал калимаҳое оварда шудаанд, ки муайян кардани маъни онҳо зарур аст. Ин калимаҳо ишорат карда шудаанд. Ба ҳар як калимаи ишоратшуда як қатор калимаҳои дигар дода мешаванд. Аз онҳо шумо бояд якеро интихоб кунед, ки аз ҷиҳати маъни ба калимаи ишоратшуда наздик аст. Калимаи интихобшударо дар ҳар сатр бо доира ишорат кунед. *Масалан:* калимаи ишоратшуда дар сутуни якум «**майдаяк**» аст. Ба ў калимаҳо дода мешаванд: «**ҳандовар**», «**ҳама**», «**хурд**». Санчиш бояд мустақилона гузаронида шавад. Барои анҷом додани санчиш 10 дақиқа вақт дода мешавад.

Эзоҳ:

Агар шумо санчишро ба таври инфириодӣ ичро кунед, шумо метавонед фавран маълумотро ба дастури BaalooApp ворид карда, натиҷаро фавран ба даст оред. Ин ба шумо имкон медиҳад, ки фавран пас аз санчиш ба хонанда низ робитаи мутақобиларо пешниҳод кунед. Шумо инчунин метавонед тестро дар гурӯҳ анҷом дихед. Пас маълумотро ба барномаи BaalooApp интиқол дихед, то натиҷаҳоро ба даст оред ва пас робитаи мутақобиларо пешниҳод кунед

Маводи тақиқунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёбий: луғатомүзі

Дараңа: синфи 3

Сана: _____

Ному наساب: _____

Намуна

	<u>майдаяқ</u>	хандаовар	ҳар кī	хурд
--	----------------	-----------	--------	------

Дар ҳар қатори қадвал калимаеро, ки аз чиҳати маъно ба калимаи ишоратшуда наздик аст, чий хеле ки дар намуна нишон дода шудааст, ба доира гиред.

1.	<u>ғалат</u>	ҳаракат	хато	доной
2.	<u>зарур</u>	арzon	фоиданок	даркор
3.	<u>намоён кардан</u>	ёфтап	тажмин кардан	дастгир кардан
4.	<u>шавқангез</u>	чолиб	ягона	боварӣ
5.	монаеа	мукофот	машқ	мушкилӣ
6.	<u>ҷеf задан</u>	<u>шино кардан</u>	<u>рафтан</u>	<u>дод задан</u>
7.	<u>вафодор</u>	<u>бектарин</u>	<u>содик</u>	<u>мачбурий</u>
8.	<u>ёвар</u>	<u>ёридиҳанда</u>	<u>кушиш</u>	<u>заковар</u>
9.	<u>давомдор</u>	<u>бефоида</u>	<u>дуру дароз</u>	<u>чӯкур</u>
10.	гӯштингир	баҳодур	мутахассис	варзишгар
11.	хандаовар	шӯх	ғамгин	даррав
12.	адолат	ҳақиқат	аниқ	фикр
13.	бехуда	боадаб	бефоида	тез
14.	тасаввур	тақлидкорӣ	пешбинӣ	гумон
15.	айёр	коҳидан	эҳтиром намудан	маккор

Синфи 3: «Дарёфти калимаҳои партофташуда»

Арзёбӣ: луғатомӯйӣ

Дараҷа: нимсолаи 1-ум ва 2-юм

Шарҳ

Воситаи «Дарёфти калимаҳои партофташуда» матнест, ки аз он калимаҳо бо истифода аз усули қадами сабит хориҷ карда мешаванд, яъне, ҳар калимаи панҷум партофта мешавад. Пас аз ҷумлаи якуми пурраи он, ҳар калимаи панҷум аз матн партофта мешавад ва ба ҷои он фосила гузашта мешавад. Мақсад аз истифодаи ин асбоб дидан аст, ки то چӣ андоза хонандагон метавонанд калимаҳоро дар ҷойҳо пешгӯй кунанд ва тасвири пайвастаи матнро эҷод кунанд. Дурустии пур кардани ҷойҳои холӣ аз фаҳмиши дақиқи матн ва инчунин доштани луғат барои фаҳмиш шаҳодат медиҳад.

Тарзи гузарондани арзёбӣ

1. Нусхай варақаро барои ҳар як хонанда таҳия кунед.
2. Шаклҳоро ба қӯдакон диҳед.
3. Фаҳмонед:
  - ✓ шакл ҷӣ гуна аст;
  - ✓ бо қадом мақсад истифода мешавад;
  - ✓ қӯдакон бояд ҷӣ кор кардан лозим аст: матни хондаи муаллимро гӯш кунанд, сипас матнро мустақилона хонанд ва бо истифода аз калимаҳое, ки дар ҷадвал пешниҳод шудаанд, бо калимае, ки ба ҷои холигӣ мувофиқи маъно мувофиқ аст, нависанд;
  - ✓ дар ҷадвал калимаҳои иловагӣ мавҷуданд, бинобар ин онҳо бояд танҳо калимаҳоеро интихоб кунанд, ки аз ҷиҳати маъно ва шакл мувофиқ бошанд;
  - ✓ қоидаҳои кор: оғоз ва хотима додан ба фармони муаллим, мустақилона кор кардан;
  - ✓ барои пур кардани варақ 20 дақиқа вақт дода мешавад.
4. Матнро як маротиба бо овози баланд хонед ва фармон диҳед, ки пур карданро оғоз кунед. Вақтро таъин кунед.
5. Пас аз 20 дақиқа корҳоро ҷамъоварӣ кунед ва санҷед. Маълумотҳои инфириодиро ба дастури BaalooApp дохил кунед.

Эзоҳ:

Ҳангоми тафтиш, на ба имло, балки ба дурустии калимаи интихобшуда диққат диҳед. Бояд дар хотир дошт, ки дурустии пур кардани ҷойҳои холӣ аз фаҳмиши дақиқи матн, инчунин донистани маводи луғатӣ дар ҷараёни хониш шаҳодат медиҳад.

Маводи такъякунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Тести «Дарёфти калимаҳои партофташуда»

Дараҷа: синфи 3

Сана _____

Ному насаб: _____

Матн

Духтарак Оиша ҳамеша орзу дошт, ки хоҳарак ё додараки хурдӣ дошта бошад. Ва ниҳоят, _____ хурсандӣ фаро расид, ки волидон ба хона як тифли _____ ва пажмурдашуда – _____ ҳақиқиро оварданд! Оиша хурсанд буд, зоро _____ ў метавонад бо _____ бозӣ кунад, ба ў ҳама чизеро, ки худаш _____ омӯзонад. Вай ба ў аз таппончай обӣ _____ ва дар скутер _____, аз _____ пирогҳо тайёр кардан ва дар албом _____ хандовар кашиданро меомӯзонад. Вай _____, ки ба бародараш таълим диҳад. _____ бародар на ба хоҳараш ва на ба таҳсилаш _____. Вай _____ хоб мекард ва танҳо _____ хурдан бедор мешуд ва боз _____.

«Сабр кун, _____» гуфт модар. – _____ ту ҳанӯз хурд аст. Бигзор ў ба воя расад ва то он вақт ту худат _____, то ки барои бародари худ _____ шавӣ.

135 калима, 20 холигӣ

Рӯйхати калимаҳо барои гузоштан:

Додараки	хурдақак	муаллим	орзу дошт	барои
вай	акнун	тирпарронӣ	Аммо	хоҳараш
метавонад	кӯдак	гил	эътибор надод	хоб мерафт
рӯзи	духтарам	чехраҳои	тамоми рӯз	додараки
Бигзор	биомӯз	бозӣ кардан	хурсандӣ	бародараш

Синфи 3: хониши бурро ва равон

Арзёбй: хониши бурро

Дарача: нимсолаи дуввум

Шарҳ

Барои баҳодиҳии равониву буррогии хониш матне истифода мешавад, ки ба сатҳи рушди малакаҳои хониши синну соли муайян мувофиқат мекунад ва барои писарон ва духтарон баробар шавқовар аст. Матн барои синфи 3 метавонад якчанд калимаҳои ношинос дошта бошад. Дар санчиш ҷузъҳои зерини хониши равонӣ арзёбӣ карда мешаванд: дақиқии хондан, суръати хондан (суръат), ифоданокии хониш, таваҷҷӯҳ ба аломатҳои китобатӣ ҳангоми хондан.

Хониши бурро ва равон чӣ гуна арзёбӣ мешавад?

- ✓ Арзёбӣ ба таври инфиродӣ гузаронида мешавад.
- ✓ Пеш аз оғози арзёбӣ, ба хонанда мақсади арзёбӣ ва чӣ гуна истифода шудани натиҷаҳоро бигӯед. Ҳангоми гузаронидани арзёбии формативӣ ба хонанда фаҳмондан муҳим аст, ки хониш ба баҳо таъсир намерасонад ва танҳо барои муайян кардани душвориҳое, ки хонанда дар омӯзиши хониш дучор меояд ва ба онҳо дар рафъи ин мушкилот кумак кардан лозим аст.
- ✓ Пас аз он ки хонанда ба хондани матн шурӯъ кард, ба ҳеч ваҷҳҳои ҳалал нарасонед ва дар бораи раванди хониш шарҳе надиҳед. Шумо ба ҷои он ки калимаҳоеро хонед, ки ў хонда наметавонад, ба хонанда кумак карда наметавонед; шумо наметавонед арзёбиро бо роҳҳои ғайризабонӣ нишон дидед: ба таври тасдиқ ё инкор сар ҷунбонед.
- ✓ Дар дастури BaalooApp калимаҳоеро, ки хонанда нодуруст хондааст, қайд кунед.
- ✓ Агар хонанда хондани матнро ба охир нарасонда бошад ва мӯҳлати барои хондан ҷудошуда аллакай гузашта бошад, ҳеч зарурате барои боздоштани ў нест. Бояд дар дастури BaalooApp калимаеро, ки хонанда дар вақти додашуда хондааст қайд намуда, то охир хондани матн имконият дидед. Бояд калимаеро қайд кард, ки хонанда дар вақти муайяншуда хондааст ва бигзор матнро то охир бихонад. Дар акси ҳол, дар хонанда ҳисси супориши суст иҷрошуда пайдо мешавад, ки ин ба ҳавасмандии минбаъдаи омӯзиши хондан таъсир мерасонад. Ин кор танҳо дар ҳолатҳое тавсия дода мешавад, ки хонанда дар хондани матн мушкилоти зиёдро аз сар мегузаронад ва худи раванди хондан боиси нороҳатӣ мегардад.
- ✓ Пас аз хониши матнро ба итном расонидани хонанда, бо ў дар бораи натиҷаҳо мубодила кунед ва муҳокима кунед, ки ин натиҷаро чӣ тавр беҳтар кардан мумкин аст (робитаи мутақобила гузаронед).

Маводи такъунанда (барои талаба): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёбй: хониши бурро

Дарача: синфи 3, охири нимсолай дуюм

Матн

Ба ҳайвонҳо нигоҳ карда, мо ба табиат барои офариданӣ чунин мӯъчиза ташаккур мегӯем. Мо ҳайвонҳоро мушоҳида мекунем ва одатҳои онҳоро меомӯзем, онҳоро муҳофизат мекунем ва ҳатто баъзан мо аз онҳо меомӯзем.

Бе ҳайвоноти хонагӣ зиндагии моро тасаввур кардан душвор аст. Онҳо на танҳо муфид, балки хеле зебо низ мебошанд: аспи бодабдаба, гови калонҷусса, бузи латиф. Ва чӣ қадар хуб аст сагҳо ва гурбачаҳо!

Олами ҳайвонот бой аст. Баъзе ҳайвонот аз ҷиҳати намуди зоҳирӣи худ моро ба ҳайрат меандозад. Дигарон аз рӯи одат ва тарзи рафтору зиндагӣ. Хорпуштҳои баҳрӣ, медуза, ситораҳои баҳрӣ дар шакли ситора ё тӯбча мебошанд. Танаи фил мавзӯи ифтихори маҳсуси ўст. Кенгуру ҳалта дорад, аммо ин барои бача мебошад. Булбул сурудҳои зебо хонда метавонад.

116 калима, 11 ҷумла

Синфи 3: «Харитай асар»

Арзёбй: дарки мазмун

Дараача: нимсолаи 1-ум

Шарх

Харитай асар- як шакли баҳогузории дарки мазмун мебошад. Ин варақест, ки дар он ҷойҳои нишондодашуда барои посух ва саволҳои хонандагон ё нишон додани он ҷанбаҳо ё лаҳзаҳои кор, ки ба он бояд диққат дода шавад. Ин навъи арзёбй метавонад ба таври инфиродӣ ё гурӯҳӣ анҷом дода шавад. Харитай асар ин созмондиҳандай графикӣ буда, имкон медиҳад, ки ба таври визуалий ва ба тарзи соҳтор фаҳмиши хониши худро нишон дихед. Он барои таҳияи идеяи асосӣ, равshan кардани калимаҳои калидӣ, тақсим кардани матн ба қисмҳои соҳторӣ ва ғайра кумак меқунад. Дар синф истифода бурдани ин ё ба монанди он ташкилкунандай графикӣ хеле муҳим аст, то ҳангоми арзёбй хонанда аллакай фаҳмад, ки аз ў чӣ талаб карда мешавад. Барои ин варианти арзёбй, истифодаи матни ҳикоягӣ муҳим аст, ки дар он қаҳрамон ё қаҳрамонҳо, сюжет, ҷойгоҳ ва вақти амал, созиши муайян - нуқтаи авҷ – гиреҳқушоии амал мавҷуд аст.

Саволҳое, ки хонанда бояд ҷавоб дихад:

1. Қаҳрамони асосии асар кист?
2. Воқеа дар кучо сурат мегирад?
3. Воқеа кай рух медиҳад?
4. Мушкилоти асосӣ ё ихтилофи ҳикоя дар чист?
5. Аз ҳикоя чӣ хел ибрат гирифтан мумкин аст?
6. Жанри матнро муайян кунед.

Шумо баҳодиҳиро чӣ гуна мегузаронед?

Ба хонанда нусхаи формати харитай асар ва матнро барои хондан дихед. Фаҳмонед, ки пас аз хондани матн, бояд ҳаритаро пур карда, ба саволҳои дар он гузошташуда ҷавоб диханд: «Дар пеши шумо матне ҳаст, ки шумо аввал онро хонед, инчунин харитай асар бо саволҳое, ки бояд ҷавоб дихед. Ба саволҳо бояд кӯтоҳ ҷавоб дихед, дар асоси ҷизҳои хондаатон, аммо матнро рӯйбардор накунед».

Барои мустақилона хондан вақти қифоягӣ дихед. Вобаста аз сатҳи хондан ва фаҳмиши хонанда, метавонед матнро барои хонанда ҳангоми пур кардани ҳаритай асар гиред ё монед. Ҷавобҳоро ба хонанда нагӯед. Аммо, агар хонанда пас аз панҷ дақиқаи истифодаи ҳарита ба ягон савол ҷавоб надода бошад, ба хонанда кумак кунед, ки ба яке аз саволҳо ҷавоб дихад.

Эзоҳ:

Шумо метавонед ҳаритаро истифода набаред, аммо ба хонанда бо саволҳоеро, ки бояд ҷавоб диханд, пешкаш меқунед. Шумо метавонед мундариҷаи саволҳоро дар ҳарита барои истифода дар дарсҳо тағир дихед. Ҷизҳои асосие, ки ҳангоми арзёбии фаҳмиши хониш бояд ба назар гирифта шаванд:

1. Оё ҳаритай тартибдодашудаи асар мундариҷа ва соҳтори матнро инъикос меқунад?
2. Оё хонанда метавонад қаҳрамон ё қаҳрамонҳои асосиро муайян кунад? Вақт ва ҷои амалро шарҳ дихад?
3. Оё хонанда мушкилоти асосӣ ё муноқишаро дар ҳикоя муайян карда метавонад? Оё хонанда метавонад фикри асосиро қайд карда, аз матн хулоса барорад?

Маводи такъекунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Харитай асар

Дараача: синфи 3, нимсолаи 1-ум

Санги хобида

Заргулдори тиллой дар тобистон аз болои марғзори шукуфта парвоз карда, Санги хобидаро дид ва ҳуштак кашид:

- Эй, санги аҳмақ! Тамоми умри худ дар як чо беҳаракат меҳобӣ, ҳеч чизро намебинӣ ва чизе намедонӣ. Ва ман дар ҷануби дур будам, мӯъчизаҳои гуногунро дидам!

Санг ҳомӯш буд.

Зарғилдоқи тоҷдор дар зимиston дар болои дашти барфи сафеддор парвоз карда, Санги хобидаро дид ва гуфт:

- Эй, санги аҳмақ! Тамоми ҳаёти худ ту дар як чо мемонӣ, ту ҳеч чизро намебинӣ. Ва ман дар шимоли зебои дур ба воя расидаам, бисёр мӯъчизаҳоро дидам!

Боз Санги хокистарранг ҳомӯш монд, аммо оромона ба худ фикр кард: «Ман аз ту дида бештарро дидам, лоғзанҳои болдор! Дар зимиston худи шимол ба назди ман меояд ва дар тобистон ҷануб. Ман ҳам гармии тоқатфарсо ва ҳам сардиҳои тоқатфарсоро медонам. Ман ҷангалро ҳам сабз ва ҳам сафед дидам. Ман шуморо мешиносам Заргулдори тиллоии ноором, парандай тобистон ва ту, парандай зарғилдоқи тоҷдор, парандай зимиston. Аммо шумо ҳар сол дар як замин ҳастед ва шумо ҳеч гоҳ яқдигарро надидаед! Сайёҳони машҳур ба ман!».

Ва Санг ба замин боз ҳам саҳттар фишор овард.

Н. Сладков
177 калима

Харитаи асар(синфи 3, нимсолаи 1-ум)

НН хонанда(хонанда пур мекунад)

Номи ҳикоя(хонанда пур мекунад)

Кӣ? _____

Дар кучо? _____

Кай? _____

Чӣ? Чӣ рӯй дод? Чӣ хел муаммо? _____
_____

Жанри матнро **муайян**

1. Ҳикоя
2. Шеър
3. Афсона
4. Масал

Чӣ хел **хулоса баровардан мумкин аст?**

Синфи 4: ёфтани калимаи ҳаммаъно

Арзёбӣ: луғатомӯзӣ

Дараҷа: нимсолаи 1-ум

Шарҳ

Тест дар шакли хаттӣ гузаронида мешавад ва ҷадвалест, ки дар он калимаҳои барои санчиш зарурӣ оварда шудаанд. Барои арзёбии сатҳи луғати хонандагони синфҳои 1-2, дар санчиш исмҳо, сифатҳо ва феълҳо дохил карда шудаанд; барои хонандагони синфҳои 3-4, зарфҳо ба тест илова карда мешаванд. Тест 15 калимаро дар бар мегирад, ки барои ҳар яки онҳо хонанда бояд аз се варианти пешниҳодшуда ҳаммаъноеро ёбад ва интихоб кунад.

Тарзи гузаронии арзёбӣ

Омӯзгор ба хонандагон тестҳоро тақсим карда медиҳад, мақсад ва тарзи иҷрои онро мефаҳмонад: Бачаҳо, дар назди шумо тест ба шакли ҷадвал оварда шудааст. Дар сутуни якуми ҷадвал калимаҳое оварда шудаанд, ки муайян кардани маъни онҳо зарур аст. Ин калимаҳо ишорат карда шудаанд. Ба ҳар як калимаи ишоратшуда як қатор калимаҳои дигар дода мешаванд. Аз онҳо шумо бояд якеро интихоб кунед, ки аз ҷиҳати маъно ба калимаи ишоратшуда наздик аст. Калимаи интихобшударо дар ҳар сатр бо доира ишорат кунед. *Масалан:* калимаи ишоратшуда дар сутуни якум «**майдаяк**» аст. Ба ў калимаҳо дода мешаванд: «**ҳандовар**», «**ҳама**», «**хурд**». Санчиш бояд мустақилона гузаронида шавад. Барои анҷом додани санчиш 10 дақиқа вақт дода мешавад.

Эзоҳ:

Агар шумо санчишро ба таври инфиродӣ иҷро кунед, шумо метавонед фавран маълумотро ба дастури BaalooApp ворид карда, натиҷаро фавран ба даст оред. Ин ба шумо имкон медиҳад, ки фавран пас аз санчиш ба хонанда низ робитай мутақобиларо пешниҳод кунед. Шумо инчунин метавонед тестро дар гурӯҳ анҷом дихед. Пас маълумотро ба барномаи BaalooApp интиқол дихед, то натиҷаҳоро ба даст оред ва пас робитай мутақобиларо пешниҳод кунед.

Маводи тақяқунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёй: луғатомүзі

Дараңа: синфи 4 Сана:

Ному насаң:

Намуна:

	<u>майдаяқ</u>	хандаовар	калон	хурд
--	----------------	-----------	-------	------

Дар ҳар қатори қадвал калимаеро, ки аз чиҳати маъно ба калимаи ишоратшуда наздик аст, чий хеле ки дар намуна нишон дода шудааст, ба доира гиред.

1.	<u>ташриф</u>	вохұрӣ	зиёрат	нома
2.	<u>ногаҳон</u>	тасодуфандан	тез	нотарсона
3.	<u>ғамгин</u>	андұхгин	иттифоқ шудан	ба хотир овардан
4.	<u>канаб</u>	нахұд	суруд	ресмон
5.	<u>бolo баромадан</u>	тайёр шудан	часпида баромадан	даромадан
6.	<u>оташин</u>	замонавӣ	суфта	гарм
7.	<u>маҳлул</u>	ёрӣ	дору	табобат
8.	<u>мардонагӣ</u>	часорат	донишманд	ҳаракат
9.	<u>наздик</u>	дур	паҳлӯ ба паҳлӯ	пеш
10.	<u>мехрубонӣ</u>	ғамхорӣ	зебой	қаҳролуд
11.	<u>ноёб</u>	нодир	иморат	асбоб
12.	<u>бемузд</u>	ғайриодӣ	бепул	ғалат
13.	<u>чазо додан</u>	тарғиб намудан	мондан	сазо додан
14.	<u>албатта</u>	бошаст	тез	ҳатман
15.	<u>чолокӣ</u>	хато	чаққонӣ	ҳиссиёт

Синфи 4: ёфтани калимаҳои зидмаъно

Арзёбӣ: луғатомӯзӣ

Дараҷа: нимсолаи дуввум

Шарҳ

Тест дар шакли хаттӣ гузаронида мешавад ва ҷадвалест, ки дар он калимаҳо барои интихоб оварда шудаанд. Барои арзёбии сатҳи захираи луғавии хонандагони синфи 4, санчиш исм, сифат ва феълро дар бар мегирад. Тест 15 калимаро дар бар мегирад, ки барои ҳар яки онҳо хонанда бояд аз се варианти пешниҳодшуда як антоним/калимаи зидмаъноро ёбад ва интихоб кунад.

Тарзи гузаронии арзёбӣ

Ба хонанда тестро супоред ва мақсад ва тартиби онро шарҳ дихед: «Дар назди шумо вазифа дар шакли ҷадвал аст. Сутуни якуми ҷадвал калимаҳоеро дар бар мегирад, ки маъни онҳоро муайян кардан лозим аст. Ин калимаҳо ҳат зада, ишорат карда шудаанд. Барои ҳар як калимаи ишорашуда як қатор калимаҳои дигар оварда шудаанд. Аз инҳо, ба шумо лозим аст, ки калимаи зидмаъни калимаи ишорашударо интихоб кунед. Калимаи интихобшударо дар ҳар як сатр ба доира гиред. *Масалан:* калимаи ишорашуда дар сутуни якум «**майдаяк**» аст. Ба ў калимаҳо дода мешаванд: «**хандовар**», «**ҳама**», «**азим**». Кадоме аз ин калимаҳо муқобили **«майдаяк»** аст? Дуруст, ин калима **«азим»** аст, ба доира гирифта мешавад. Шумо бояд санчишро мустақилона анҷом дихед. Барои иҷрои супориш 10 дақиқа вақт доред».

Эзоҳ:

Агар шумо санчишро ба таври инфириодӣ иҷро кунед, шумо метавонед фавран маълумотро ба дастури BaalooApp ворид карда, натиҷаро фавран ба даст оред. Ин ба шумо имкон медиҳад, ки фавран пас аз санчиш ба хонанда низ робитаи мутақобиларо пешниҳод кунед. Шумо инчунин метавонед тестро дар гурӯҳ анҷом дихед. Пас маълумотро ба барномаи BaalooApp интиқол дихед, то натиҷаҳоро ба даст оред ва пас робитаи мутақобиларо пешниҳод кунед.

Маводи такъиунанда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

Арзёй: луғатомүзі

Дараңа: синфи 4

Сана:

Ному наасаб:

Намуна:

	<u>майдаяқ</u>	хандаовар	ҳар	азим
--	----------------	-----------	-----	------

Дар ҳар як сатри қадвал калимаеро гирд кунед, ки аз чиҳати маъно ба калимаи хат қашидашуда зидмаъно бошад, тавре ки дар намуна нишон дода шудааст.

1.	<u>ҳаракат</u>	хато	истодан	гум кардан
2.	<u>арzon</u>	зарур	фоиданок	қимат
3.	<u>гум кардан</u>	тахмин кардан	ёфтән	доштан
4.	<u>шавқовар</u>	бешавқ	ягона	боварӣ
5.	<u>беэътиборӣ</u>	мукофот	ҳамдардӣ	хурсандӣ
6.	<u>хандидан</u>	гиря кардан	хондан	шино кардан
7.	<u>батартиб</u>	бехтарин	зебо	бетартиб
8.	<u>ҳамеша</u>	чолок	гоҳ-гоҳ	доимо
9.	<u>хурсандӣ</u>	ханда	ғамгинӣ	чуқур
10.	<u>ғалат</u>	дӯстона	одӣ	<u>дуруст</u>
11.	<u>доно</u>	нодон	хушчақчақ	боақл
12.	<u>ҳақиқат</u>	ростӣ	дақиқ	фиреб
13.	<u>баромадан</u>	овехтан	даромадан	санчидан
14.	<u>ғалаба</u>	гумон	тақлид	мағлубият
15.	<u>гарм кардан</u>	дашном	хунук кардан	фиреб додан

Синфи 4: «Харитай асар»

Арзёбй: дарки мазмун

Дараҷа: нимсолаи 1-ум

Шарҳ

Ин намуди баҳодиҳиро инфириодӣ ё гурӯҳӣ бо истифода аз формати харитай асар гузарондан мумкин аст. Харитай асар - ин як ташкилкунандай графикӣ буда, имкон медиҳад, ки ба таври визуалий ва ба тарзи сохтор фаҳмиши хонишро нишон додан мебошад. Он барои таҳияи идеяи асосӣ, равшан кардани калимаҳои калидӣ, тақсим кардани матн ба қисмҳои сохторӣ ва ғайра кумак меқунад. Дар синф истифода бурдани ин ё шабеҳи ташкилкунандай графикӣ хеле муҳим аст, то ҳангоми арзёбӣ хонанда аллакай фаҳмад, ки аз ў чӣ талаб карда мешавад. Барои ин варианти арзёбӣ, истифодаи матни ҳикоягӣ/нақлӣ муҳим аст, ки дар он қаҳрамон ё қаҳрамонҳо, сужет, ҷойгоҳ ва вақти амал, гиреҳбандии муайян - нуқтаи авҷ(кулминатсия) – гиреҳкушои амал мавҷуд аст.

Саволҳо, ки донишҷӯ бояд ҷавоб дигад:

1. Қаҳрамони асосии асар қист?
2. Воқеа дар кучо сурат мегирад?
3. Воқеа кай рух медиҳад?
4. Мушкилоти асосӣ ё ихтилофи воқеа дар чист?
5. Ин воқеа чиро таълим медиҳад?
6. Жанрро муайян кунед.

Тарзи гузарондани арзёбӣ

Ба хонанда нусҳаи формати харитай асар ва матнро барои хондан дигед. Фаҳмонед, ки пас аз хондани матн, бояд харитаро пур карда, ба саволҳои дар он гузошташуда ҷавоб диганд: «Дар пеши шумо матне ҳаст, ки шумо аввал онро хонед, инчунин харитай асар бо саволҳо, ки бояд ҷавоб дигед. Ба саволҳо бояд кӯтоҳ ҷавоб дигед, дар асоси ҷизҳои хондаатон, аммо матнро рӯйбардор нақунед».

Барои мустақилона хондан вақти зиёд дигед. Вобаста аз сатҳи хондан ва фаҳмиши хонанда, метавонед матнро барои хонанда ҳангоми пур кардани харитай асар гиред ё монед. Ҷавобҳоро ба хонанда нағуед. Аммо, агар хонанда пас аз панҷ дақиқаи истифодаи харита ба ягон савол ҷавоб надода бошад, ба хонанда кумак кунед, ки ба яке аз саволҳо ҷавоб дигад.

Эзоҳ:

1. Шумо метавонед харитаро истифода набаред, аммо ба хонанда бо саволҳоеро, ки бояд ҷавоб диганд, пешкаш меқунед. Шумо метавонед мундариҷаи саволҳоро дар харита барои истифода дар дарсҳо тағир дигед. Ҷизҳои асосие, ки ҳангоми арзёбии фаҳмиши хониш бояд ба назар гирифта шаванд:
2. Оё харитай тартибдодашудаи асар мундариҷа ва сохтори матнро инъикос меқунад?
3. Оё хонанда метавонад қаҳрамон ё қаҳрамонҳои асосиро муайян кунад? Вақт ва ҷои амалро шарҳ дигад?
4. Оё хонанда мушкилоти асосӣ ё муноқишаро дар ҳикоя муайян карда метавонад? Оё хонанда метавонад фикри асосиро қайд карда, аз матн хулоса барорад?

Маводи такъянунда (барои хонанда): дар саҳифаи навбатӣ

ДУГОНИК

Асел ва Асан дугоник мебошанд. Онҳо дар як соат ба дунё омадаанд, танҳо Асел назар ба Асан каме барвақттар ба дунё омад. Ҳамагӣ се дақиқа, аммо дар ин се дақиқа ҳама чиз ҳал шуд: вай калонтарин ва Асан хурдтарин шуд. Магар ин аламовар нест? Дар ҳама гуна бозӣ, дар ҳама гуна кор, Асел ба Асан чӣ кор карданро мегуфт. Агар ўзӣ нашавад, вай дарҳол таъкид мекард: «Ман калонтарам, аз ин рӯ, муҳимтар!» Асан ба ғазаб омад: чӣ беадолатӣ! Аммо, аксар вақт ўзӣ итоат мекард: на аз он сабаб, ки Асел калонтар аст, танҳо барои он ки хоҳараш асабонӣ? нашавад.

Рӯзе онҳо аз мактаб меомадаанд. Ногаҳон як саги калон аз як ҳавлӣ ҷаҳида баромад. Дар байнӣ роҳ истод ва ғуррид. Аселка хитоб мекунад: «Вай мегазад! Очаҷон! Ман метарсам!»

Асан низ тарсид, аммо ба ёд овард, ки чӣ гуна амакаш ба ўрондани сағҳоро омӯзондааст. Вай ба пеш қадам зада, ба саг ҷиддӣ ғуфт: «Рав! Каний тез рав!»

Саг дар ҷояш нишаст, аммо ғур-ғурро бас накард. Асан хам шуда, вонамуд кард, ки гӯё санг гирифта ба вай мепартояд. Саг зуд фаҳмид, ки дар ин ҷо онҳо метавонанд ба ўзӣ ҷавоби сазовор диханд ва ғурехта рафт.

Қӯдакон роҳро давом доданд. Асел бо дasti каме ларzon дasti додарашро дошт. Асан роҳ мерафт ва фикр мекард: «Бигзор Асел баъзан фармон дихад, бигзор ҳудашро калонтарин гӯяд. Майлар! Ман кина надорам».

Миқдори калимаҳо: 225

Харитаи асар(синфи 4, нимсолаи 1-ум)

НН хонанда(хонанда пур меқунад)

_____

Номи ҳикоя (хонанда пур меқунад)

_____

Кӣ? _____
_____
_____
_____

Дар кучо? _____
_____
_____
_____

Кай? _____
_____
_____
_____

Чӣ? Чӣ рӯй дод? Чӣ муаммо? _____
_____
_____

Жанрои матнро муайян кунед _____
1.Ҳикоя _____
2.Шеър _____
3.Афсона _____
4.Масал _____

Чӣ гуна хулоса баровардан мумкин аст? _____
_____
_____
_____

Синфи 4: «Хати сужет»

Арзёбӣ: дарки мазмун

Дараҷа: нимсолаи дуввум

Шарҳ

Ин навъи баҳодиҳиро метавон инфириодӣ ё гурӯҳӣ бо истифода аз формати ҳаритаи «Хати сужетии асар» гузарондан мумкин аст. Хати сужетӣ- як ташкилкунандаи графикӣ буда, имкон медиҳад, ки ба таври визуалӣ ва ба тарзи сохтор фаҳмиши худро дар бораи соҳт ва пайдарпани матни ҳонда нишон дода тавонед. Барои таҳлили сохтори матн дар синф ин ё он усули ба ин монандро истифода бурдан ҳеле муҳим аст, то ҳангоми арзёбӣ ҳонанда аллакай фаҳмад, ки аз ў чӣ кор талаб карда мешавад. Барои ин варианти арзёбӣ, истифодаи матни ҳикоягӣ/нақлӣ муҳим аст, ки дар он қаҳрамон ё қаҳрамонҳо, сужет, ҷойгоҳ ва вақти амал, гиреҳбандии муайян - нуқтаи авҷ - гиреҳкушоии амал мавҷуд аст.

Тарзи гузарондани арзёбӣ

Ба ҳонанда нусҳаи шакли «Хати сужетӣ» ва матнро барои ҳондан дидҳед. Фаҳмонед, ки пас аз ҳондани матн ин варақаро пур карда мешавад: «Дар пеши шумо матне ҳаст, ки шумо бояд ҳонед, инчунин варақаи «Хати сужетӣ», ки дар он шумо бояд рӯйдодҳоро дар қуттиҳои рақамдор навиштед. Ба матн сарлавҳа дидҳед. Сипас кӯшиш қунед, ки пайдарҳамии рӯйдодҳоро дар доираи мувоғиқ қӯтоҳ, дар асоси он ҷизе, ки ҳондаед, тасвир намоед, аммо матнро рӯйбардор карда нанависед».

Барои мустақилона ҳондан вақти қифоягӣ дидҳед. Ҳангоми пур кардани ҳарита матнро барои истифода намудан ба ҳонанда монед. Ҷавобҳоро ба шогирди ҳуд нагӯед. Аммо, агар ҳонанда пас аз панҷ дақиқаи истифодаи форма ба ягон савол ҷавоб надода бошад, ба онҳо қумак қунед, ки бо ҷаҳорҷӯбаи аввал (муқаддима) оғоз қунанд.

Эзоҳ:

Таҳлили сохтори асар, пайдарҳамии пешниҳоди рӯйдодҳо маҳорати ҳеле муҳим барои дарки мазмун аст. Он бояд дар синф ҳангоми кор бо матнҳо пайваста ташаккул ёбад. Дар ин ҷо дар сужет:

- муқаддима
- гиреҳбандӣ
- инкишофи воқеаҳо
- авҷ
- гиреҳкушӣ
- хотима, ҷудо карда мешавад

Меъёрҳои арзёбии супориш	
1.	Сарлавҳа мундарича ва маънои матнро инъикос мекунад
2.	Муқаддима (катаки 1) -ро дар асоси сарҳати аввал муайян мекунад.
3.	Бо суханони ҳуд пайвастагии амалро муайян мекунад (катаки 2), масалан, "Онҳо ба ҷои бинӣ сабзӣ гузоштанд, аз ин рӯ парандонд одами барфиро дӯст дошт."
4.	Бо суханони ҳуд рушди сужетро (катаки 3) дар асоси сарҳати 2 муайян мекунад.
5.	Кулминатсия/авҷро муайян мекунад (катаки 4): бачаҳо дарк карданд, ки парандонд ғурсна аст.
6.	Гиреҳкушоиро муайян мекунад (катаки 5): ҳӯрок доданд, нон оварданд ва майда карданд
7.	Хотима (катаки 6-ум): парандонд одами барфи дур шуда, ба ҳурдани нонрезаҳо шурӯъ кард.

Маводи такъунанда (барои ҳонанда): дар саҳифаи навбатӣ

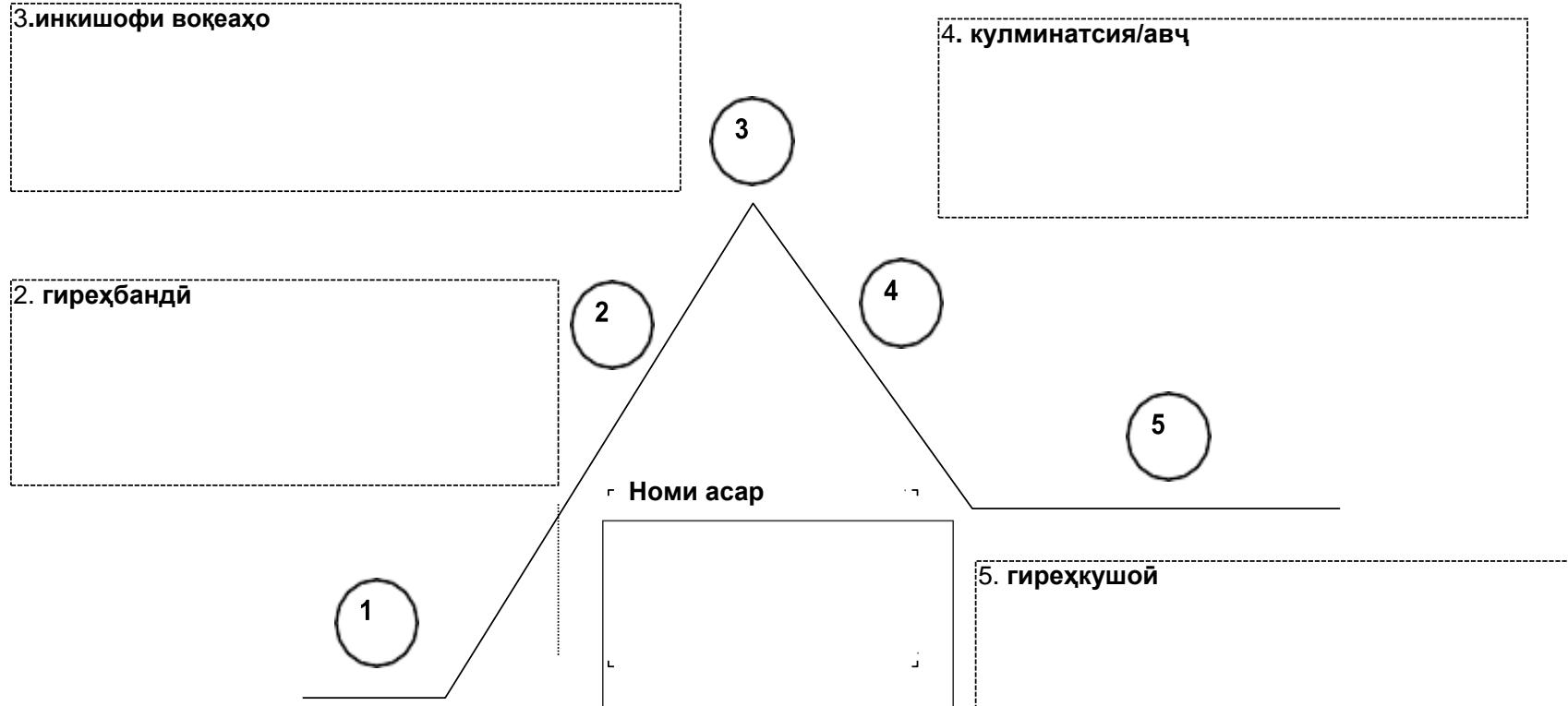
Матн

Субҳи сарди зимистон бачаҳо одами барфиро сохтанд. Онҳо се кулӯлаи барф сохта, болои ҳам гузоштанд. Ба ҷои ҷашмҳо, ба одами барфӣ ду аништ ва ба ҷои бинӣ сабзӣ монданд. Сатилро ба сари одами барфӣ гузошта, дастҳояшро аз шохаҳои хушк сохтанд. Одами барфӣ хеле зебо баромад ва ҳама роҳгузарон ба ӯ нигариста табассум мекарданд.

Ба як парандай кунҷков низ, зоҳирон, одами барфӣ писанд омад. Вай дар гирди ӯ парвоз карда, сипас ба сабзӣ-бинӣ нӯл зад. Бачаҳо ба пеш кардани паранда шурӯъ карданд ва баъд онҳо фикр карданд, ки паранда шояд гурусна бошад, бинобар ин он чизеро мечуст, ки барои наҳорӣ ҳӯрад. Як писар ба хона давида, як пора нон овард. Онро ба зарфи ҳӯрокҳӯрӣ андохтанд: «Бихӯр, паранда!» Паранда аз одами барфӣ дур шуда, ба ҳӯрдани нонрезаҳо шурӯъ кард.

128 калима

Хати сүжетті

Рўйхати маводи тақсимшавандা

№	Синф	Нимсола	Малакаи хониш	Восита
1	1	1	Дарки овозӣ	Муайян кардани овози якум дар калима
2	1	1	Шиносой бо алифбо	Шинохтани ҳарфи якуми калима
3	1	1/2	Рамзкушой	Хонгиши калимаҳои шинос
4	1	1	Хониши равону бурро	Равонии хониш
5	1	2	Хониши равону бурро	Равонии хониш
6	2	1	Рамзкушой	Хониши калимаҳои вуҷуднадошта (бофта)
7	2	2	Захираи луғавӣ/луғатомӯзӣ	Печдарпечӣ
8	2	1	Хониши равону бурро	Равонии хониш
9	2	2	Дарки мазмун	Харитай асар
10	3	1/2	Захираи луғавӣ/луғатомӯзӣ	Дарёфт намудани синонимҳо/муродифҳо
11	3	2	Захираи луғавӣ/луғатомӯзӣ	Ёфтани калимаҳои партофташуда
12	3	1	Хониши равону бурро	Равонии хониш
13	3	2	Дарки мазмун	Харитай асар
14	4	1	Захираи луғавӣ/луғатомӯзӣ	Ёфтани синонимҳо
15	4	2	Захираи луғавӣ/луғатомӯзӣ	Ёфтани антонимҳо/мутазод
16	4	1	Дарки мазмун	Харитай асар
17	4	2	Дарки мазмун	Хати сужет